

Uholdeen erronka: aurretik saihestu edo ondo jasaten ikasi

Urumea eta Donostiako alde zaharra ez dira Britainia Handia. Ez neurritan. Baina ezta ere naturak gizakiaren hautu okerrei erantzunez eragindako hondamendien inguruko eztabaiden mailan. Britainiar asko ari da hausnarrean oraingo uholde errepikakorren aro izugarriaz. Dena ez dela konpontzen hormigoizko horma berriekin.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

INGALATERRAREN HEGOALDEA nozitzen ari den bi hilabeteko uholde katastrofikoak badauka antza pittin bat asteotan euskal itsas hegialde jasan duen itsasaldi bortitza-rekin eta Gipuzkoan Urumea ibarrak gero eta maizago bizi dituen uholdeekin. Han bezala hemen gizakiaren jardun industrialak eragindako klimaren aldaketaren zantzuak aipatzen dira, arrazoiz. Baina, aldi berean, gizakiek lurralde antolamenduan egindako pettoak ere badaude auzitan.

Euskal kostaldean zaharrenek ere ez dute gomutan asteotakoak bezalako uhinik. Ingalaterran ez omen du segidan hainbeste euri egin inoiz azken 248 urteotan. Sabuespenezko gertakari urria ala klimaren errotzearen arrasto goiztiarra? Klima aldaketaz eztabaidatzea libre dela dirudi. Aldiz, lurraldearen planifikazioan egindako astakeriak gutxiago haizatzen dira hedabide nagusietan, horien kulpanteak bizi-rik, aberats eta hurbil dauzkagulako.

Olatuek Donostiako alde zaharra eta zubiak matxuratu berritan, *Noticias de Gipuzkoari* deklaratu dio Urumearen bokaleko dike berria diseinatu zuen José María Medina Villaverde ingeniariak: “[Groseko] hondartza turistikoaren prezioa zen Salamanca pasealekuak olatu gehiago jasatea”. Abisatu omen

zation Odon Elortza orduan alkate zenari orain бага handiek txirtxilatutuzten etxeek aurrerantzean “pittin bat deserosoago” bizi beharko zutela. Berriak pozik utziko zituen Alde Zaharreko biztanleak. Aseguru konpainiek ere ba ote zekiten?

Britainia Handian asko ari da aipatzen asteotan ea zerk larriagotu dituen eurite handiek eragindako uholdeak, eta zer egin daitekeen aurrerantzean horiek saihesteko. Ibaiak drainatu beharra exijitu dute ibarretako herritar askok, garbi ditzatela hondoak, bazterretako zuhaitzak ebaki, eraiki beharreko hormak azkar zutitu...

Honek guztiak diru publikoa eskatzen duenez, politika ekonomikoaren alorreko irakurketa dator kexuokin. Europar neoliberalismoaren aitzindaria izan den Britainia Handiak urte luzez murriztu dituen inbertsioak azpiegiturretan, izan trenetan edo ospitaleetan, Cameronen gobernuari presio egin diote ibaien kanalizazio hobea eskatzen duten jendeok.

Badauka honek paralelismo bat urtea joan eta urtea etorri Gipuzkoan Urumearen amaierako herrietako biztanleek agintariei egiten dizkieten eskariekin: draga ezazue ibaia, murrak egin bazterretan, erriberetako defentsak handitu.

The Mirror egunkariaren webgunetik hartutako argakian, Gloucestershire eskualdeko Tewkesbury Abbey herri polita alde guztietatik urez inguratutik. Bi hilabetez luzatzen ari diren uholdeotan eragina izan du itsasoaren egoera bereziak, tirainek oso barruraino eramane baitute haren ura. Baina ibarretan uriolak hain maiz gertatzen ari direnez, askoz barneragoko lurren antolakizuna dago auzitan: erreka bazterren eta hondoan gehiegizko garbiketa, basoen urritasuna, txaraka eta sasiarten beharra... Zuhaitz guztiek ez diote urari berdin eusten. 1983an, uholde ikaragarriek lehertu berria zuten Laudion, Araba Euskaraz festaren barruan, Eguzki elkarteko militanteek bisitariei demostrazioa egin zieten, ontzi batean pinudiko lurra eta bestean hariztikoa jarririk: pinudikoak ura berehala kanporatzen zuen, hariztikoa hobeto eusten zion. Inork ez du gelditu geroztik pinu landaketa. Hurrengo uholdean oroitu gara.

Baina, ikusi nahi duenarentzako, gero eta maizago jazotzen diren uholdeok nabarmen erakusten dute badirela hor gauza estrukturalagoak betonezko pareta gehiagok konponduko ez direnak.

Ingalaterrako hegoaldean edo Donostialdean bezala mundu osoan, ibaiak tarteka beretzako hartzen dituen eremuetan eraiki dira etxebizitzak eta beste ekipamendu asko. Hainbeste doktorego tesi sustatzen dituen Euskal Herriko Unibertsitateak badauka bat oraindik faltan: zehazki zenbat metro kubikotan murriztu da Urumearen ibarrraren edukiera 1960tik 2014ra bitartean? Datu horrekin Txomineneako auzotarrek hobeto ulertuko lukete beren etxepean ura zenbat zentimetroz goratu den.

Errekek kanalizatzea kalterako

Baina, Kantauri bazterretan ez bezala, Ingalaterran ari dira debattitzen ea zer pasatzen zaien beren ibaiei... osotasunean hartuta. Zeren eta ibarretan biltzen den ura, errekek goiko haranetan bildutakoa da. Erriko bazterretako hiri planifikazio burugabea bezain kaltekorra gertatu baita azken ehun urtez landa eremuez egin den kudeaketa.

The Guardian egunkariak batu ditu analisi txit interesgarriak honetaz. Colin Thorne geografiako irakasleak

plazaratu du *"What Britain has to do if it doesn't want to live with floods (no, it's not dredging)"*, alegia, britainiarrek uholdeetatik libratu nahi baldin badute ibaiak dragatzea ez den zer-bait egin beharko dutela. George Monbiot ingurumeneko kazetari izarra, berriz, idatzi du *"Drowning in money: the untold story of the crazy public spending that makes flooding inevitable"*, euskaraz: "Dirutan itota: uholdeen jatorrian dagoen gastu publiko zoroaren kontakizuna".

Monbiotek oroitarazi du nolaz duela 110 urte ohartuak ziren Pontbren eskualdeko baserritarrak, orain gainez eginda dagoen Severn ibaia-aren hasierako mendixketan bizi zirenak, aldatu beharra zeukatela ordurako martxan hasten ari zen

nekazaritza produktibista. Azienda handiagoak hazteko inguruko basoak eraistea, belazeen ertzetako sastrakak suntsitzea, ur xirripa txikiena kanalizatzea... justu kontrako jokabidea hartu beharra zegoela.

Berriro hasi ziren Pontbrenko laborariak zuhaitzak landatzen, pentze bazterretan hesi landarezkoak berriz ezarri eta abereei sastraka birrinduak eskaintzen bazkatarako, osteria simaurrak konpostatzen. Londrestik ikuskaritzan hara heldutako funtzionarioa harritu omen zen ikusirik eremu haietan euriteetako urak askoz hobeto kudeatzen zituztela baso eta zuhaitzek: horietan lurra 67 bider ur gehiago xurgatzen du belaze baten zoruak baino.

Baina agintariek mende oso batez alderantzizko norabidean antolatu dute landa eremuetan inbertsio guztia. Ez bakarrik gutxi sustatu dutela zuhaitz landaketa, gainera baserritarrak derrigortu dituzte era planifikatuan sastrakak ebakitzera, aintzirak lehortzera, lurzorua konpaktatzen duen makineria eroztera, simaurketa abandonatzera lurzorua pobretzen duen ongari kimikoen faboretan. Eta kanalizatzea.

"Aspaldian –dio Monbiotek– uren kudeatzaileek uste zuten uholdeak saihesteko onena zela erreka zuzendu, kanalizatu eta dragatzea, ur gehiago eramateko gai izango zirelakoan. Laster ohartu ziren ez bakarrik gauzak okerragotzen ari zirela". Une batean inguruetan jasotako uraren kopuru txiki bat baino ez du biltzen ibaiak, gehiena lurzoru eta erriberetan bildu beharra dago, horregatik dira hain garrantzizkoak lurzoru ona eta zuhaitz bezala sastrakak asko egotea.

Baina, gainera, ibai bazterrak kanalizatuz haiek dakarten uraren abiadura handiagotu dute ingeniariak, beheko ibarretako lur eta jendeen kalterako. Azkenean denek sufritzen dute. Mendialdeetan lurpeko ura gutxituz udan lehorteak ugaritzen dira. Ibarretan, uholdeak.

Klimaren aldaketak mundu osoan muturreko fenomenoak ugarituko dituela segurua dirudi. Horien artean bizirautea ikasi beharko dugu gizakiok. Hasteko, kalteak arintzeko ordeztu handiagotzen dituzten erabakiak azkar zuzenduz. ■

ZINKUNEGI OPTIKA

Garantia.

Egunez egun zure konfiantza geureganatzen dugu,
produktu berriak eta zerbitzu berriak etengabe bilatuz.

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com · www.zinkunegioptika.com

